

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на

ас. Катя Димитрова Стоянова,

задочен докторант към катедра „Предучилищна и медийна педагогика“,

Факултет по науки за образованието и изкуствата - СУ „Св. Климент Охридски“,

професионално направление 1.2. Педагогика (Медийна педагогика),

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

Тема на дисертационния труд:

„МЕДИЙНА ГРАМОТНОСТ И КРИТИЧНО МИСЛЕНЕ

У 5-7-ГОДИШНИ ДЕЦА“

Научен ръководител:

проф. дн Данаил Данов

Дисертацията на ас. Катя Стоянова представлява **стойностен научно-изследователски труд с висока степен на практико-приложност**, който във формален план се състои от увод, пет глави, заключение, изводи, препоръки, приноси, библиография и 12 приложения. Дисертационният труд е разработен в 171 страници, от които 10 страници библиография и 32 страници приложения. В текста подходящо и аргументирано е включен балансиран брой таблици, графики и други фигури. Библиографията съдържа 136 заглавия, от които близо половината са на английски език.

Представеното изследване си поставя за цел да установи взаимозависимостта между уменията за критично мислене и нивото на медийна грамотност, въз основа на което да бъде разработен модел за развитие на критично-медийна грамотност в контекста на медийното образование за 5-7-годишни деца.

В първите две теоретични глави последователно е разкрита същността на медийната грамотност и критичното мислене в контекста на предучилищното образование. Медийната грамотност е очертана въз основа на редица адекватно подбрани и коментирани съвременни гледни точки - Buckingham (2007); Cortoni, LoPresti, & Cervelli; Katherine Fry; Baran; Potter; Silverblatt et al.; Celot & Tornero (2009); Михайлова (2011; 2016); Ауфдерхайде (1993); Потър (2004); Хобс (2021); Martens (2010); Livingstone (2004);

Шефър (2005); Considine, Horton, & Moorman; Enochsson; Livingston; Kuiper, Volman, & Terwel; Ковингтън (2004); Данов (2023) и др. Критичното мислене е представено в контекста на възгледите на Джон Дюи (1910); Ваклева (2021); Levy (2010); Paul & Elder (2021); Клустер (2001); Данов (2020а); Шираев & Леви (2019); Костова (2017); Malikakhon (2022) и др.

След задълбоченото разглеждане на същността на медийната грамотност и критичното мислене, **ас. Стоянова успешно аргументира необходимостта от дефинирането в български контекст на понятието *критично-медийна грамотност***, определено от дисертантката като „развитие на знания, умения и нагласи за критично разчитане и компетентно участие в различните среди на медийната комуникация; проява на умерен скептицизъм относно информацията от и към нас; поставяне на релевантни въпроси и търсене на варианти от отговори; проява на интерес за разбиране на другостта в разнообразните нейни аспекти“ (стр. 8). В един по-технологичен план, насочен към взаимодействието именно с деца на проучваната възраст, ценност представлява следното авторово твърдение: „За децата критично-медийната грамотност се явява изникването на точния въпрос в точното време и на точното място ...“ (стр. 54).

Налице е **балансирана и градивна проекция на водещата хипотеза, свързана с доказването на ефективността на разработения авторски модел в четири посоки**, адекватно заложен в подхипотезите:

- Вътрешноиманентните **корелации в същността на новоутвърждаваното от дисертантката понятие „критично-медийна грамотност“**;
- Ролята на **медийните образователни продукти** за критично-медийната грамотност;
- Търсенето на **взаимовръзката между степента на медийна грамотност у предучилищните педагози** и критично-медийната грамотност у децата;
- Търсенето на **взаимовръзката между степента на медийна грамотност в семейството** и критично-медийната грамотност у децата;

Във връзка с разработения и успешно приложен авторски изследователски инструментариум е много важно да се открие **оригиналността и отличното съотнасяне**

към особеностите на децата от предучилищна възраст при конструирането на авторската *тестово-обучителна батерия* - безспорен принос на дисертационния труд.

Друг съществен значим момент е и **авторският модел за развитие на критично-медийна грамотност у 5-7-годишни деца, базиран на педагогически ситуации, включващи мултимодални задачи, игри и дейности, основаващи се на специално подбрани аудио-визуализирани приказки за деца от съвременен български автор.** Тук отново е проявена адекватност на предложените образователни технологии по посока типичните особености на децата именно на изследваната възраст.

Напълно приемам и всички останали приносни моменти, дефинирани от ас. Стоянова.

Прави изключително добро впечатление и стила, на който е написана дисертацията – оставайки научен, **стильт успява да звучи и научно-популярен, и да бъде разбран с лекота.**

Докторантката има **редица публикации** по разработваната в дисертационния труд проблематика. **Авторефератът** представя точно дисертационния труд.

Въпрос: Интересно би било да коментирате как използваното от Вас понятие „**умерен скептицизъм**“ при дефинирането на критично-медийната грамотност би могло да се проектира и постигне на практика като очакван резултат от целенасочено педагогическо взаимодействие именно с деца от предучилищна възраст?

В заключение: Дисертационният труд на ас. Катя Стоянова притежава качествата на докторска дисертация и **дава принос към полето на медийната педагогика.** Нещо много повече – имайки предвид възрастта на проучваните деца, и демонстрирането на доброто ѝ познаване от автора, трудът съумява в здрава и естествена симбиоза **да представи градивни взаимовръзки между медийната и предучилищната педагогика.**

Отчитайки високата научно-изследователската и практическата стойност на обсъждания дисертационен труд, **с убеденост препоръчвам присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на ас. Катя Димитрова Стоянова,** като заявявам категоричния си **положителен вот.**

Изготвил:

19.01.2024г.

проф. дн Розалина Енгелс-Критидис